

Trideset let je od takrat, ko smo v majhni delavnici v Škofji Loki, v bivših dvorišnih prostorih Thalerjeve hiše, ustanovili v okviru mestnih podjetij MEPO krojaštvo. Samo pet nas je bilo; delali pa smo na dveh šivalnih strojih, ki smo ju dobili od takratne UNRRA. Rasli smo iz leta v leto kot samorastniki.

Leta 1948 nas je bilo že trideset. Leta 1949 pa smo že toliko zaslužili, da smo kupili nacionalizirano hišo v Klobovsovi ulici. Tu smo do leta 1958 izdelovali oblačila po meri ter pričeli z maloserijsko proizvodnjo za trgovska podjetja, za bolnišnice in za železniško-transportno podjetje. Vsa ta naročila pa so bila bolj ali manj samo usluge, ki niso prinašale posebnega uspeha, še manj pa denarja.

V iskanju novih možnosti je podjetje začelo z izdelavo lastne konfekcije. Raziskava trga je pokazala, da se je kolektiv znašel v veliki konkurenčni borbi z drugimi konfekcijskimi podjetji, ki so imela že dolgoletno tradicijo. Izbor naše proizvodnje je bil zaradi želje po uveljavitvi na trgu vsak dan večji, zaradi ostre konkurence pa ga je bilo potrebno nenehno zmanjševati. Pionirsko delo pri raziskavi trga, prodaji in iskanju novih kupcev so na začetku opravljali: Simon Car, ki je še danes uspešen predstavnik za del Slovenije in Hrvaške, Said Burazerovič na področju Bosne in Hercegovine in Franc Lah na področju Slovenije; leta 1962 pa je tovariša Laha zamenjal Zdenko Palek, ki je še danes uspešen predstavnik podjetja. Prve kolekcije sta takrat samostojno oblikovala Mika Rupar in Ivan Ogrinc.

Kolektiv je večkrat zašel v resne težave zaradi razdrobljenosti proizvodnih kapacitet, preširokega izbora in neprimernih prostorov; toda predvsem v veliko voljo in z odpovedovanjem je vedno uspel težave premostiti.

V 30-letnem obdobju se je podjetje okrepilo s pripojitvijo manjših krojaških podjetij v občini in izven nje. Tako se je k našemu podjetju pripojilo podjetje Krojaštvo iz Trebije in Krojaštvo iz Medvod. Leta 1963 pa smo pomagali ustanoviti podjetje Konfekcija v Idriji, tako da smo izučili okrog 60 delavcev v tem kolektivu, jim pomagali s stroji in tehnologijo in še danes uspešno sodelujemo.

V letu 1964 smo od podjetja Remont v Gorenji vasi kupili njihov obrat in ga preuredili za serijsko proizvodnjo plaščev in kostimov ter dozidali en del skladišča za izgotovljene izdelke. Kljub temu pa je bila razdrobljenost proizvodnje še vedno velika. Imeli smo proizvodni obrat v Gorenji vasi, upravo, pripravo dela, modelirnico in krojilnico v Škofji Loki, 8 manjših skladišč pa na raznih krajih. Razumljivo je, da je ta razdrobljenost podražila proizvodnjo, istočasno pa onemogočila tisto delovno disciplino, ki pogojuje konkurenčnost doma in na tujem trgu.

V vseh teh letih je bila pričujoča želja po izgradnji nove tovarne, za katero smo že takrat združevali finančna sredstva in zategovali pasove. Naj se ob tej priložnosti še enkrat zahvalim vsem, ki so nam takrat pomagali, predvsem pa Skupščini občine Škofja Loka in podružnici Ljubljanske banke v Škofji Loki, da smo mogli

Tovarna modne konfekcije »Kroj« v Škofji Loki

leta 1968 pričeti z izgradnjo nove tovarne na Trati, v katero smo se 8. januarja 1971 končno vselili. Z moderno tehnologijo smo organizirali tako proizvodnjo, da je kos zahtevam tako domačih kot tujih kupcev. Že v prvem letu dela v novi tovarni smo izvozili za okrog 110 tisoč dolarjev uslug, letos (1976) pa je naš izvoz presegel že 500 tisoč dolarjev. Žal še vedno izvažamo le svoje znanje, ker nam zaradi previsokih cen domačih tkanin ne uspe klasični izvoz. Letos smo izdelali v »lohnu«² že preko 40.000 plaščev in ženskih kostimov za tuji trg in če bi lahko ta izvoz dosegli z domačimi materiali, bi bila vrednost izvoza štirikrat večja, tj. okrog 2 milijona dolarjev.

Ker so nam pogoji dela v novi tovarni omogočili prodor na tuja tržišča, smo vseh 6 let, odkar smo na Trati, vedno povečevali izvoz, ki je nam in družbi prinesel potrebna devizna sredstva in nam pomagal našo kvaliteto vedno dvigati na višjo raven, istočasno pa omogočal spremljanje najnovejše tehnologije v naši stroki. Danes lahko mirno trdimo, da smo dosegli evropsko storilnost in kvaliteto, ki sodi v sam vrh v naši panogi.

Pogoji dela v novi tovarni so nam omogočili, da smo sprejeli v naš kolektiv okrog 100 novih delavcev. Z novo, moderno tehnologijo smo našo proizvodnjo dokončno specializirali, povečali produktivnost in rentabilnost. Povečano proizvodnjo smo namenili izvozu in kupcem v državi, ki jih prej nismo imeli. Danes smo prisotni v vseh večjih trgovinah v državi, kjer naše izdelke visoko cenijo.

Ko danes slavimo 30-letni jubilej, dajemo priznanje vsem delavcem našega kolektiva in upokojeencem, ki so prispevali svoj delež k temu, kar danes KROJ ima in predstavlja doma in v tujini. Vedno so naši delavci imeli posluš za vse težave, ki jih je imelo podjetje, bodisi zaradi kratkih dobavnih rokov, ko je bilo potrebno v nadurah več delati, bodisi zaradi izpada proizvodnje, ker smo imeli nadpovprečno velik odstotek porodniških in bolniških dopustov, še posebej v letošnjem letu. Žal zaradi pretežno mlade

ženske delovne sile tudi v prihodnje ne moremo pričakovati mnogo manjših izostankov z dela zaradi bolniških in porodniških dopustov. Tudi novih delavcev, ki bi naj povečali naš kolektiv, v bližnji prihodnosti v naši občini ne bo moč dobiti.

Zato smo bili prisiljeni že v zadnjih dveh letih iskati proste kapacitete pri sorodnih proizvajalcih v drugih republikah. Prav te dni pripravljamo pogodbo o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju z nekaterimi proizvajalci v sosednji republici Hrvaški, in sicer s podjetji: Konfekcija SISKA iz Siska, Konfekcija BUDUČNOST iz Karlovca in Konfekcija 22. DECEMBAR iz Karlovca.

Naj ob tem izrazim misel, ki je predvsem danes izredno aktualna. Na Gorenjskem dela v šestih konfekcijskih objektih okrog 1.200 delavcev. Vsa ta proizvodnja, razen naše, ni specializirana. Z novim zakonom o združenem delu imamo vse možnosti, da se v gorenjski regiji povežemo s čvrstejšo delovno organizacijo, ki bi s specializacijo proizvodnje, z enotnim nastopom na domačem in tujem trgu, z večjo produktivnostjo in rentabilnostjo dejansko lahko predstavljala za vse delavce mnogo večjo socialno varnost. Obenem pa bi taka delovna organizacija z združevanjem dela in sredstev s trgovino in proizvajalci tkanin bila nosilec vseh samoupravljalških pravic in dolžnosti. Le tako vidim svetlejšo prihodnost za vse nas v KROJU in za konfekcijsko industrijo na Gorenjskem.

V vsem svojem 30-letnem delu v našem kolektivu, smo se vedno zavzemali za pošten in human odnos do sočloveka. To naj bo naše vodilo tudi za naprej, kajti le resnično tovarništvo, poštenje, delovna vnema, delavska solidarnost ter pošteni, iskreni in samoupravni medsebojni odnosi so pogoj, da ohranimo to, kar smo si s trdim delom pridobili, in da si tudi v bodoče prizadevamo, da svoje uspehe še povečamo. Zavedati se moramo, da smo vsi skupaj kot veriga, v kateri je vsak člen enako pomemben, da ta veriga drži skupaj.

Vinko Primožič